

P. B. Hordejuk
29.08.23

**Pani
Bernadetta Hordejuk
Przewodnicząca Sejmiku
Województwa
Warmińsko-Mazurskiego**

Nasz znak: D.071.26.2023

Data: 24.08.2023 r.

**WNIOSEK
O USTANOWIENIE ROKU 2024 ROKIEM IMMANUELA KANTA
W 300. ROCZNICĘ URODZIN**

22 kwietnia 2024 roku przypada 300. rocznica urodzin Immanuela Kanta. Wielkiego filozofa, którego wczesny umysł kształtowały Królewiec, Jarnołtowo i Gołdap. Wielkiego myśliciela, którego osiągnięcia w dziedzinie filozofii zrównywane są z przewrotem kopernikańskim.

Mając to wszystko na uwadze Archiwum Państwowe w Olsztynie, jako posiadające największy zasób dokumentów źródłowych na temat działalności zawodowej i naukowej Kanta w Polsce zwraca się z wnioskiem do Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego o uhonorowanie postaci jednego z najwybitniejszych filozofów epoki oświecenia Uchwałą ustanawiającą rok 2024 Rokiem Immanuela Kanta na Warmii i Mazurach.

KANCELARIA SEJMIKU
Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Wpłynęło dnia:

2023 -08- 29

Nr 340

Podpis

Łączę wywazy szacunku

DYREKTOR

N. Kasperek
prof. dr hab. Norbert Kasperek

Załączniki:

1. Uzasadnienie do wniosku o ustanowienie roku 2024 Rokiem Immanuela Kanta w 300. rocznicę urodzin.
2. Ramowy program obchodów Roku Immanuela Kanta na Warmii i Mazurach w 300. rocznicę urodzin.
3. Zbiorcze zestawienie deklaracji przystąpienia do wniosku o ustanowienie roku 2024 Rokiem Immanuela Kanta w 300. rocznicę urodzin.

Do wiadomości:

1. Gustaw Marek Brzezina – Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2. Sylwia Jaskulska – Członek Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

**UZASADNIENIE DO WNIOSEKU
O USTANOWIENIE ROKU 2024 ROKIEM IMMANUELA KANTA
W 300. ROCZNICĘ URODZIN**

Pojęcie filozofii zrodziło się w starożytnej Grecji i w początkach swej kariery oznaczało jak najszerzej rozumianą ciekawość intelektualną i dążenie do wiedzy. W znaczeniu źródłowym można ją określić jako umiłowanie mądrości.

Ktoś mógłby zapytać: „po co nam dziś ta cała filozofia?”. Przecież mamy tyle gałęzi i dyscyplin naukowych, komputery kwantowe, które potęgują możliwości naszego mózgu, zaglądamy na miliardy lat w kosmos, byliśmy na Księżycu, rozszyfrowaliśmy DNA. Szkiełko i oko odarło świat z tajemnic, a rozwój technik podróżowania uczynił go globalną wioską. Po co zatem? Wszechobecny kryzys wartości, wiary, wdzierający się w każdy aspekt życia konsumpcjonizm, zachłyśnięcie się techniką i technologią, sztuczna inteligencja, to doskonały przepis na katastrofę w każdej dziedzinie życia. Globalne ocieplenie, susze, powodzie, wojny to pokłosie odejścia od rozumu, od stawiania sobie i światu kardynalnych pytań o sens i wartość życia, odejście od zastanawiania się nad powołaniem człowieka, jego wartością. Nie tą mierzoną w walucie czy złocie, ale wartością człowieka dla człowieka. I właśnie dlatego należy na powrót, niekoniecznie odrzucając zdobycze współczesnej nauki, zacząć korzystać z własnego rozumu, stawiając sobie i światu kardynalne pytanie: dokąd tak nam śpieszno.

Zbliżający się coraz większymi krokami nowy 2024 rok daje nam rzadką sposobność, by zatrzymać się choćby na chwilę. Wyciągnąć rękę do dawno niewidzianego przyjaciela, kolegi z zza biurka przy oknie, syna, z którym od tygodni nie zamieniliśmy słowa, żony, którą widzimy pięć minut przed wyjściem do pracy i zasiąść do wspólnego stołu, by zastanowić się, kto i po co wepchnął nas do tego kołowrotka i czy jest jakieś wyjście.

Sapere aude! Miej odwagę posługiwać się własnym rozumem. To oświeceniowe hasło ukute przez Horacego, a rozstawione przez Immanuela Kanta, filozofa z Królewca, w 300. rocznicę jego urodzin, która przypada na 22 kwietnia 2024 roku, brzmi nad wyraz współcześnie. Okrągła rocznica stwarza pretekst do ponownego zapoznania się z dokonaniem wybitnego filozofa, przybliżenia jego umysłu młodemu pokoleniu, które dziedziczy po nas świat stojący nad krawędzią, pełen waśni i konfliktów. Świat, który zapomniał o filozofach i zaczyna pogrążać się w chaosie.

Współczesne czasy zwykliśmy nazywać drugim oświeceniem. Wiekiem rozumu. Przykładamy wielką wagę do wykształcenia młodego pokolenia, by bez przeszkód i zbędnych zawirowań przejęło po nas pałeczkę pokoleń. Pierwszym odnotowywanym etapem na tej drodze jest egzamin na zakończenie szkoły średniej. Egzamin dojrzałości. To zdawany w formie pisemnej i ustnej sprawdzian z przygotowania umysłu młodego człowieka do

wejścia w dorosłe życie, jego gotowości do pełnienia funkcji społecznych i politycznych, zajęcia pozycji sternika własnego życia. Immanuel Kant o oświeceniu, czyli epoce rozumu, pisał: „Oświeceniem nazywamy wyjście człowieka z niepełnoletności, w którą popadł z własnej winy. Niepełnoletność to niezdolność człowieka do posługiwania się własnym rozumem, bez obcego kierownictwa. Zawinioną jest ta niepełnoletność wtedy, kiedy przyczyną jej nie jest brak rozumu, lecz decyzji i odwagi posługiwania się nim bez obcego kierownictwa.”

Nie brak nam rozumu ani wiedzy, wręcz przeciwnie, jeszcze nigdy nie byliśmy tak mądrzy, ale czy „posługujemy się nim bez obcego kierownictwa”? Ile w podejmowanych decyzjach jest naszej woli, a ile obcych sugestii? Czy będąc na półmetku życia możemy powiedzieć, że robimy to, co chcemy, że jesteśmy zadowoleni z własnego życia? Filozofia nie rozwiąże wszystkich naszych problemów, ale da nam szansę na samodzielne posługiwanie się własnym rozumem, dokonywanie własnych wyborów, popełnianie własnych błędów. Czy trzeba czegoś więcej? Chyba właśnie w ten sposób definiuje się wolność.

Friedrich Hölderlin – niemiecki poeta, uznawany za jednego z prekursorów klasyki weimarskiej oraz romantyzmu, tak pisał o Immanuelu Kancie: „Kant jest dla naszego narodu Mojżeszem, który wiezie go z egipskiego uśpienia na wolną, samotną pustynię swoich spekulacji filozoficznych i przynosi mu ze świętej góry potężny kodeks praw.”

Jakim człowiekiem był Kant? Jakich zmian w pojmowaniu otaczającego nas świata i siebie samego możemy się spodziewać po zderzeniu z twórczością tego urodzonego przed 300 laty filozofa? To dopiero filozoficzne pytanie. Każdy musi odpowiedzieć sobie na nie sam, stając nagi w prawdzie własnego umysłu ze świadomością wyboru drogi - zostać twórcą czy tworzywem, kreować świat takim, jakim chcemy go widzieć, czy płynąć z prądem, dokonać wyboru relacji - równość czy podporządkowanie? Zdaniem Kanta „ludzkie myślenie nie musi rozpaczliwie szukać oparcia w świecie, bo to ono samo świat porządkuje.” Taki sposób myślenia przez samego Kanta nazwany „przewrotem kopernikańskim w filozofii”, bazował na zaprzeczeniu dotychczasowej tradycji filozoficznej jakoby to myśl dostosowywała się do poznawanych przedmiotów, stawiając śmiałą tezę, że to ludzki umysł jest kreatorem rzeczywistości. W rozprawie pt. „Do wiecznego pokoju” z 1795 roku jako jeden z pierwszych myślicieli podjął próbę syntezy dociekań wcześniejszych filozofów na temat pokojowego współistnienia państw i narodów, stając się niejako prekursorem współczesnej wspólnoty narodów jaką jest Unia Europejska oparta o stanowienie prawa na gruncie międzynarodowym.

Dzisiejszy świat jest tak skomplikowany, że większość egzystujących na nim umysłów przestało wierzyć w swoją kreatywność, sprawczość i przeszło na odbiór, karmiąc się niekoniecznie *pierwszego sortu* kulturą, edukacją, nauką, żyjąc z dnia na dzień w przeświadczeniu dobrze bądź źle wypełnianych obowiązków, narzucanych ról przez tzw. społeczeństwo, czyli polityków, którzy mienią się być demiurgami współczesnego świata. Koszmar! Czy tego chcemy dla naszych dzieci i wnuków? Nauczmy ich na nowo korzystać samodzielnie z własnego umysłu. Niech wybory, których dokonują, będą autorskie i świadome, a ich konsekwencje pełne.

Trzechsetna rocznica urodzin Immanuela Kanta, jednego z najwybitniejszych filozofów epoki oświecenia, człowieka, który - podobnie jak Mikołaj Kopernik - zakwestionował zastaną rzeczywistość, mówiąc, że „wierzy tylko w rzeczy, o których wiemy, że na pewno istnieją”, dodawał jednak, że „w rzeczywistości istnieje wiele rzeczy, które istnieją, jednak pozostają nam nieznanymi,” może i powinna stać się przyczynkiem do szerzej zakrojonej dyskusji nad kondycją moralną dzisiejszego świata, tego w rozumieniu globalnym

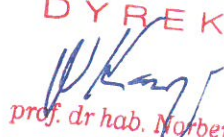
jak też świata relacji międzyludzkich. Jego pojęcie filozofii etyki i moralności wywarło wielki wpływ na rozumienie otaczającego nas świata, nasz o nim osąd.

Spółeczność Warmii i Mazur ma wszelkie podstawy, by pełnymi garściami czerpać z filozoficznego dorobku Immanuela Kanta gdyż jego wczesny umysł kształtowały Królewiec, Jarnołtowo i Gołdap. Czteroletni pobyt młodego Kanta jako prywatnego nauczyciela w majątku Fryderyka von Hülsena w Jarnołtowie oraz jego wizyta u przyjaciela generał von Lossow w Gołdapi (najdłuższa podróż jaką podjął w swoim życiu) bezsprzecznie przyczyniły się do ukształtowania późniejszych postaw i myśli wybitnego filozofa o czym niejednokrotnie mówił przywołując podczas wykładów z pedagogiki obrazy i wspomnienia z czasów swej pracy jako nauczyciela w Jarnołtowie.

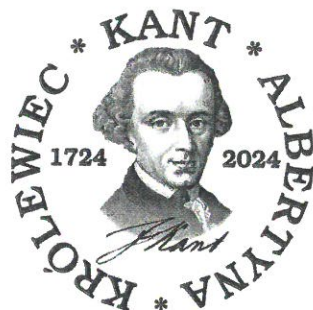
Stulecia dzielące współczesność od śmierci tego wybitnego człowieka tylko wzmocniły przekaz płynący z jego obserwacji i przemyśleń. Dlatego wnioskujemy, by przypadającą na 2024 rok 300. rocznicę urodzin jednego z najwybitniejszych myślicieli w historii filozofii - Immanuela Kanta - uczcić Uchwałą Sejmiku Warmińsko-Mazurskiego ustanawiającą rok 2024 Rokiem Immanuela Kanta na Warmii i Mazurach.

Archiwum Państwowe w Olsztynie posiada szczególny asumpt, by z takim wnioskiem wystąpić gdyż w swoim zasobie zgromadziło znakomite materiały źródłowe obrazujące różne aspekty życia Immanuela Kanta. Dokumentacja dwóch zespołów archiwalnych: nr 1646 „Uniwersytetu Albrechta w Królewcu” i 1647 „Kuratorium Uniwersytetu Albrechta w Królewcu” trafiła do Archiwum Państwowego w Olsztynie po 1945 roku wraz z innymi archiwaliami w wyniku ewakuacji Królewca. W latach 1919 i 1921 Uniwersytet Albrechta w Królewcu przekazał w depozyt część swoich akt do Państwowego Archiwum w Królewcu pozostawiając w swoim zasobie najstarsze archiwa oraz te, które były niezbędne do bieżącego funkcjonowania.

S. Dietzsch – niemiecki profesor, filozof i eseista wykładowca na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie w swojej monografii określił Olsztyńskie Archiwum Państwowe jako „trzecie wielkie centrum przyszłych badań źródłowych nad życiem i dziełem Immanuela Kanta.”

DYREKTOR

prof. dr hab. Norbert Kasperei

Tekst uzasadnienia do wniosku o ustanowienie roku 2024 Rokiem Immanuela Kanta na Warmii i Mazurach w 300. rocznicę urodzin przygotował Witold Gagacki.

RAMOWY PROGRAM OBCHODÓW 300. ROCZNICY URODZIN IMMANUELA KANTA NA WARMII I MAZURACH

I. Edukacja i popularyzacja:

- spotkania tematyczne w formie prelekcji (wykładów),
- lekcje + zeszyt edukacyjny – „Kant i jego epoka”,
- film przybliżający postać Immanuela Kanta.
- konkursy:
  - plastyczny,
  - literacki.
- wystawy:
  - stacjonarne (w przestrzeni publicznej i pomieszczeniach zamkniętych),
  - galerie wirtualne.

II. Konferencje:

- Międzynarodowa konferencja naukowa: „Królewiec, Albertyna, Kant” (uczestnicy z Niemiec, Ukrainy, Litwy, Polski),
- konferencje popularno-naukowe (Gołdap, Jarnołtowo ...),
- Olsztyn – konferencja: „Kant jako osoba o wysokim poziomie systematyzacji (przy udziale środowisk medycznych i oświatowych),
- Konferencja podsumowująca wydarzenia obchodów roku kantowskiego na Warmii i Mazurach.

III. Wydawnictwa:

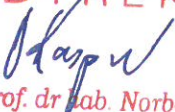
- „Historia Królewca”,
- „Pamiętnik Teodora Tripplina”,
- „Historia Albertyny”,
- wydanie bibliofilskie „Traktatu o wiecznym pokoju” Immanuela Kanta.
- „Seminarium polskie i seminarium litewskie na Albertynie”
- „Obchody 200-lecia Albertyny z 1724r.”
- audiobook „Świat wokół Kanta. Smaki, ludzie, słowo”
- Inne tematyczne publikacje.
- Promocje wydawnictw

IV. Wydarzenia:

- Koncerty nawiązujące do epoki I. Kanta
- „Co jadano w czasach Kanta” - festyn kulinarno-gastronomiczny z udziałem sektora usług gastronomicznych,
- wytyczenie/otwarcie mini szlaków (turystyczno /rowerowych) w miejscach pobytu Kanta – Jarnołtowo i Gołdap,
- inne wydarzenia

V. Limitowana seria gadżetów

- W trakcie ustaleń i uzgodnień z partnerami projektu

DYREKTOR

prof. dr hab. Norbert Kasparek

ZBIORCZE ZESTAWIENIE DEKLARACJI PRZYSTĄPIENIA DO WNIOSKU O USTANOWIENIE ROKU 2024 ROKIEM IMMANUELA KANTA W 300. ROCZNICĘ URODZIN

Na inicjatywę Archiwum Państwowego w Olsztynie w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego o uhonorowanie postaci jednego z najwybitniejszych filozofów epoki oświecenia Immanuela Kanta Uchwałą Sejmiku Warmińsko-Mazurskiego ustanawiającą rok 2024 Rokiem Immanuela Kanta na Warmii i Mazurach deklaracją przystąpienia do wniosku odpowiedziały następujące samorządy, parafie, uczelnie, stowarzyszenia, instytuty naukowe, instytucje i media:

I. SAMORZĄDY:

1. Gmina Gołdap
2. Gmina Małdyty
3. Miasto Olsztyn
4. Powiat Gołdapski

II. PARAFIE:

1. Parafia Ewangelicko-Augsburska w Olsztynie
2. Parafia Rzymskokatolicka p.w. Chrystusa Króla w Jarnoławie

III. UCZELNIE:

1. Olsztyńska Szkoła Wyższa
2. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – Wydział Lekarski
3. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – Wydział Prawa
4. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – Katedra Historii Polski

IV. STOWARZYSZANIA:

1. Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Olsztynie
2. Stowarzyszenie Gołdapski Fundusz Lokalny
3. Towarzystwo Miłośników Ziemi Zalewskiej
4. Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

V. INSTYTUTY NAUKOWE:

1. Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie
2. Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział Terenowy w Olsztynie

VI. INSTYTUCJE:

1. Biuro Wystaw Artystycznych w Olsztynie
2. Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie
3. Filharmonia Warmińsko-Mazurska im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie
4. Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie
5. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie

VII. MEDIA:

1. Telewizja Kopernik
2. TVP3 Olsztyn – Oddział Terenowy Telewizji Polskiej

DYREKTOR

prof. dr hab. Norbert Kasperek